

Forfatter: Kaas, Frederik Julius

Titel: BREV TIL: Frederik 6 FRA: Kaas, Frederik Julius (1809-07-08)

Citation: Kaas, Frederik Julius: "BREV TIL: Frederik 6 FRA: Kaas, Frederik Julius (1809-07-08)", i *Frederik den Sjettes fortrolige Brevvexling med Norge i Aaret 1809*, GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG, s. 109. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-002155044-000-shoot-L0021550440000072.pdf> (tilgået 12. juli 2024)

Anvendt udgave: Frederik den Sjettes fortrolige Brevvexling med Norge i Aaret 1809

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

*Fra Kaas til Kongen.
Christiania den 8de Juli 1809.*

Allernaadigste Konge!

Deres Kongelige Majestæts seneste allernaadigste Resolution, den nevtrale Skibsfart betræffende, har opvakt og kan ikke andet end frembringe taknemmelige Glædesfølelser hos et Folk, som paaskjønner Deres Majestæts faderlige Omsorg for dets Vel. Jeg gjør mig ogsaa forvissat om, at den, naar den ikke vorder misforstaaet eller misbrugt af egennyttige Spekulanter, samt naar den vorder retteligen overholdt af alle vedkommende Avtoriteter, da vil stifte megen Gavn for dette Rige.

Fra alle Kanter modtager den kongelige interimistiske Regerings- kommission dagligen de i skematisk Form forlangte Efterretninger om Udsæden i dette Aar og om Tilstanden i hvert Kirkesogn; de samles nu amtsvis under en Generaltabel, som skal vorder Deres Majestæt allerunderdanigst forelagt, saa snart dette ikke ubetydelige Arbejde kan blive tilendebragt. Min Idé dermed indskrænker sig ikke blot til det nærværende Tidspunkt, men jeg har ogsaa taget derved Hensyn til Fremtiden; thi, ved aarligen at fortsætte denne Undersøgelse, ved efterhaanden at udvide Skemata og ved at sætte det hele under behørig Kontrol af det kongelige Rentekammer (hvorom jeg alt har tilskrevet Præsidenten, Grev Reventlow), tror jeg, at man samler økonomiske og statistiske Efterretninger om dette Rige, som kunde lede til en mere nøjagtig Kundskab om samme og til en mere rigtig Bedømmelse af dets saa ofte foregivne Trang til Korn og Fødevarer, end den, som man til denne Tid har haft. De indkomne Efterretninger ere i det hele taget gode og meget beroligende, thi gives der end Kirkesogne, som ikke have haft sædvanlig fuld Udsæd formedelst Mangel paa Folk, Heste og Sædekorn, saa gives der næsten lige saa mange, som have tilsaaet 1/3 ja 1/2 Gang saa megen Jord, som hvad i sædvanlige Aar tilsaas. Overhovedet er det nok en paa Erfaring grundet Sætning, at Nøden vækker Mennesket af sin Dvale. Nordmanden har stedse behandlet Jordbruget med altfor megen Ligegyldighed og aldrig vist ret Lyst til flere nyttige og nødvendige Næringsgrene, fordi han fandt saa let sine Fornødenheder fra Fremmede, til hvilke han bragte sine Skoves og Bjærges Produktioner. Nu lærer han, at Tilfælde kunne møde, hvor disse ikke forskaffe ham Brødet, og mange virksomme, mange gavnlige Mænd, blandt hvilke jeg tør nævne i denne Egn John Collet, Kammerherre Anker, en Glad paa Gaarden Grefsen, som er en af Norges mest oplyste Jordbrugere og for Almenvellet mest virkende Mænd, den unge Morten Anker, en Søn af afdøde Jess Anker, en Grauer paa Gaarden Kjørbo, — de have, dels ved Exempler, dels ved at stifte smaa Selskaber til Befordring af Jorddyrkning m. m., dels ved Opmuntringer, virket overordentlig og næsten over min Forventning meget for Norges Vel ved at fremme Virksomhed og Industri. I næsten alle Sogne, hvor s. 110fra Efterretninger ere indkomne, forefindes nogen Beholdning af Mel, af Korn og andre Fødemidler, og da jeg efter Overlæg med den ned- satte Provideringskommission for Norge har gjort den Foranstaltning, at ingen enkelt Bonde meddeles af sin Præst eller Foged Attest om Trang for dermed, ligesom i de foregaaende Aaringer, at vandre til Byerne om Hjælp, hvor man ser dem ligge hobevis paa Gaderne for at anraabe den offentlige Medlidenhed, men at derimod Magasin- beholdningerne fordeles i et vist Forhold paa Kirkesognene og over- lades Sognekommisionerne (som overalt ere etablerede, i Aggershus Stift ved Biskop Bechs virksomme Foranstaltninger) til bedste An- vendelse og en husholderisk Disposition, saa tør jeg forvente, at den Hjælp, vi kunne give Almuen, skal blive hensigtsmæssigere fordelt, samt at Klager over Mangel og deraf flydende Fordringer om Under- støttelse, om ej snart sker Tilførsel, skal vorder mindre almindelige, mindre paafaldende og anstødelige end forhen.

Til denne Tid har Sæden overalt staaet fortræffeligt og spaaet en overmaade rig Høst; men vi have desværre næsten i 3 Uger haft en vestindisk Hede af 24 Grader og derover, hvilken tillige med den Blæst, som stedse gjennemstryger Norges Dale, snart vil borttørre alt, naar der ikke kommer en velgjørende Regn. Af Hø, som er en saare vigtig Artikel for den norske Almue med Hensyn til hans Drifter, bliver der stor Overflødighed, og Græsgangene have til denne Tid, hvor Trangen dertil er størst, været særdeles gode, saa jeg tør haabe, at Bondens Heste og Kreaturer igjen har samlet de Kræfter, som ved Fodermanglen i Foraaret og ved stærke Kjørseler vare tabte. Det er et frydeligt Syn at se, hvorledes alt vinder nyt Liv i dette Tidspunkt, og da dertil komme Haabet om Tilførsel af For- nødenheder og om Afsætning paa de mange sammendyngede Naturalproduktioner, saa tænker man ikke saa meget paa de overstandne Gjenvordigheder, men har Tanken mere henvendt paa en bedre og lykkeligere Fremtid.

Var blot de Svenskes Anliggender ordnede til Gavn for Norden! Saa blev ogsaa Norges Vel sikret. Russernes Langsomhed og Nølen er for mig ubegribelig. Jeg frygter for at de opsætte Udførelsen af deres Forehavende, til de Svenske har samlet Kræfter til at jage dem tilbage. Og hvad da? Den bedste Tid af Aaret for Operationer gaar tabt. Om Høsten blive de dobbelt vanskelige. Havde vi fornødne Penge og Forraad — thi Folk skal den kommanderende General ikke mangle —, da vilde jeg meget tilraade en hurtig og rask Marche til Sverig, uden Hensyn til Russernes Medoperation. Til disse har jeg tabt al Tillid. Tvinges Sverig ikke til at ville sit eget og Nordens Vel, saa kan det længe forurolige Deres Majestæts Stater med en saa pinagtig Krig som den, der føres med hint Land, [og] svække deres indvortes Kraft.

Allerunderdanigst
Kaas.